

Egmond

Wandelen in en rond kunstenaarskolonies

Egmond speelde een belangrijke rol in de Nederlandse geschiedenis. Het huis Egmont/Egmond is een oud, adellijk geslacht. Een deel van de Europese koningshuizen vindt zijn afstamming in de graven van Egmond. Egmond was ook een belangrijke plaats voor denkers, wetenschappers en schilders. De voorname familie Six woonde er en de filosoof en wiskundige René Descartes verbleef er een tijdje.

Vanaf de Middeleeuwen trokken er al schilders naar Egmond, onder meer voor het duinlandschap, het vissersleven en het Slot op den Hoef (of Kasteel Egmond). Vroege schilders, zoals Van Goyen, Roghman en Rademaker laten ons het begin 19e eeuw definitief gesloopte kasteel in verschillende fasen van opbouw en verwoesting zien.

Rond 1883 vestigden zich drie Amerikaanse kunstenaars, George Hitchcock, Gari Melchers en Walter MacEwen, in Egmond. Zij trokken andere kunstschilders naar Egmond en stichtten er de Art Summer School. Het werk van de schilders uit deze tijd staat bekend als de Egmondse School.

De wandeling start bij de ruïne van het Slot op den Hoef, waar drie beelden vlak bij elkaar herinneren aan het verleden: die van Graaf Lamoraal van Egmond, van René Descartes en van George Hitchcock. De wandeling voert langs belangrijke plekken uit de historie van de kunstenaarskolonie, waartoe ook het duingebied en Egmond aan Zee behoren.

Historisch beeldmateriaal, vooral schilderijen, staan in de wandelgids Naar de natuur.

Wandelen in en rond kunstenaarskolonies

Routebeschrijving

1. Je start aan de Slotweg 46 tegenover de ruïne (fundamenten) van het Slot op den Hoef, waar het standbeeld van Lamoraal van Egmond in het water staat. Het oude Raadhuisje op nr. 46 hoort bij Huys Egmont, een bezoekerscentrum. Hier is een expositie over het Slot op den Hoef te zien en er zijn boeken te koop over de Egmondse School. Kijkend naar de ruïne, ga je links op de Slotweg (te zien op het schilderij 'Flowergirl'). Op nummer 44 woonde de Duitse schilder Erwin Bowien van 1933 tot 1942. Op nummer 42 is de (Museum)Hoeve Overslot, waarvoor de buste van de nestor van de kunstenaarskolonie, George Hitchcock (A), staat.

A. George Hitchcock, 'painter of sunlight'

Hitchcock, een Amerikaanse advocaat, kwam in 1877 naar Europa om zich verder te bekwamen in het schilderen. Hij was al succesvol in Parijs, waar hij Gari Melchers (F) en Walter MacEwen (zie Hattem) leerde kennen, vóór hij naar Nederland kwam. Hij kreeg in Den Haag lessen van Hendrik Willem Mesdag. Hitchcock kwam rond 1880 naar Egmond, waar hij zich later samen met zijn vrouw Henriette vestigde. Hij prees er het licht, maar vooral ook het landschap, de bollenvelden, de mensen en huizen. In 1884 liet hij een huis met atelier aan zee bouwen. In 1890 startte hij, met Melchers en vermoedelijk ook diens vriend MacEwen, de succesvolle Art Summer School. Zijn huis in Egmond aan Zee deed eerst dienst als basis voor de zomerschool; later kocht hij Schuylenburg in Wimmenum (C).

In 1905 scheidde Hitchcock van zijn vrouw en vertrok met Cecil Jay, een student van hem, naar Parijs, wat het einde van de Art Summer School betekende. Hij kwam nog vaak met zijn woonboot met de veelzeggende naam The Tulip naar Nederland om er te schilderen. Hij overleed op zijn 62ste in de haven van Marken. Hij was een vernieuwer en behoorde noch tot de Haagse School, noch volgde hij de Franse impressionisten. Zijn roem blijkt uit een bezoek van keizerin Sisi van Oostenrijk die in 1884 naar Egmond kwam om een schilderij van hem te kopen, maar hem niet trof.

Loop de Slotweg verder af tot je bij de hoek met de Schoolstraat komt, waar vroeger een pension was (B). (Als je door zou lopen, zie je op de hoek een horecagelegenheid, vroeger Pension Bates, waar ook kunstenaars logeerden.)

B. Pension Bult

Dit witte pand was ooit een café, later Pension 't Slot van Egmond, en ook de slagerij van Jan Bult. In de tijd van de kunstenaars stond het bekend als Pension Bult, een trefpunt voor de kolonie. Gari Melchers en Florence Upton logeerden hier. Tussen het echtpaar Melchers en de familie Bult ontstond een vriendschap, die de rest van hun leven voortduurde. Alice Blair Ring legde Pension Bult (met op de achtergrond de huidige Galerie De Kapberg) vast op een schilderij.

Neem het eerste pad RA tussen Galerie De Kapberg en houd rechts aan langs het hek. Door het hek zie je het standbeeld van René Descartes. Je passeert de Slotkapel, waar Gari Melchers kerkgangers en een (nep)huwelijk schilderde.

Volg het pad, ga RD, kruis een schelpenpad en ga daarna LA naar een bruggetje, waar je overheen gaat. Kruis de weg en ga RD een pad tussen twee huizen in. Aan het eind ga je RA en daarna LA (Margrietlaan). Die straat loop je uit tot het eind, waar je RA slaat (Tiggellaan). Voorbij het laatste huis en de parkeerplaats ga je rechtdoor over het zandpad en kort daarna LA een gras/zandpad op.

2. Je komt uit op een asfaltweg. Ga RA en houd bij de Y-splitsing links aan. Loop deze weg helemaal uit tot het eind. Hier ga je LA. Ga kort daarna RA een huisjespark op en meteen links op de Y-splitsing. Loop het pad af en ga in de bocht naar rechts LA. Steek de drukke weg (Herenweg in Wimmenum) over en ga RA via het fietspad tot het laatste huis rechts op nr. 292. Dit is Huize Schuylenburg, het epicentrum van de kunstenaarskolonie, ideaal gelegen tussen polder en duinen (C). Vervolg de drukke weg tot aan Gasterij 't Woud.

C. Huize Schuylenburg

Hitchcock kocht Huize Schuylenburg in 1893. Het werd het epicentrum van de kunstenaarskolonie. De drie Amerikanen trokken schilders vanuit de hele wereld naar Egmond, onder meer Heinrich Heimes, J.J. Shannon, Florence Upton, Cecil Jay en German Grobe. Ook Hitchcocks studenten van de Art Summer School kwamen er en Melchers schilderde er veel. Hitchcock woonde er tot 1905 toen hij zijn vrouw Henriette verliet. Zij verkocht het, met pijn in het hart, in 1923.

De naam van dit huis zou refereren aan een legende: het zou de schuilplaats zijn voor mensen die via een tunnel vanuit het slot in Egmond aan den Hoef vluchtten. Daar is echter nooit bewijs voor gevonden. Wel was Huize Schuylenburg het gemeentehuis van het ooit zelfstandige Wimmenum.

3. Bij Gasterij 't Woud ga je LA. Loop langs een kaartautomaat (toegangskaat NH Duinreservaat kopen) en ga het eerste zandpad links in, richting Egmond aan den Hoef. Volg op dit zandpad de paaltjes.

Na ca. 300m kom je bij een trap, die je afgaat en kort daarna een trap die je opgaat. Je passeert een boomstambankje WM-12. Ga direct na dit bankje op een kruising RD. Verderop kom je door een klaphekje. Aan je linkerkant zie je huisjes. Na ca. 300m kom je door een groter klaphek. Paden naar rechts negeer je. Even verderop passeer je een oude schuur en daarna is er een open veld aan je linkerhand. Ga opnieuw door een klaphek en passeer een laag gebouw en een tennisbaan aan je linkerhand en 'drakentanden' van de Atlantikwall. Het pad gaat over in een halfverhard karrenspoor. Bij een boerderij en een houten bordje met pijl naar nr. 3 neem je het smalle paadje schuin rechts. Je komt op een parkeerplaats en loopt langs de slagboom.

4. Daarna ga je RA voor het informatiebord het brede pad op. Na enige tijd kom je langs huisjes. Blijf RD lopen, ook bij huisje 68. Direct daarna bij een driesprong met een driehoekig veldje houd je links aan (langs huisje 80). Vervolg dit hoofdpad en negeer paden naar links en rechts. Op een viersprong met een bankje WM-7 neem je het middelste pad RD. Verderop zijn er aan je rechterhand groentetuintjes. Net voor huisje Floriezande sla je RA. Hier loop je steeds RD, o.a. langs huisje Blijheid. Het pad wordt een smal zandpad en gaat wat omhoog. Loop steeds RD en negeer afslagen. Ga verderop door een klaphek en vervolg het pad steeds RD. Verderop, als er geen echt pad meer zichtbaar is, zie je, rechts aanhoudend, weer een klaphek, waar je doorheen gaat. Links zie je een bankje, waar je heen loopt. Vanaf het bankje kies je het linker dalende pad dat naar een bosje loopt, langs een grashelling. Houd op een tweetal splitsinkjes (tussen struiken en verderop bij een dennenboom) links aan en loop steeds RD. Aan je rechterhand zie je na enige tijd moestuintjes. In wat vroeger De duinen van Six heette, werden in 1837 al aardappels geteeld. Links zie je het grote gebouw van wat vroeger een koloniehuis voor bleekneusjes was. Loop hier langs een open veld en daarna weer langs wat moestuintjes, tot je bebouwing ziet en een informatiebord.
5. Hier ga je LA de duinen uit en over een parkeerplaats. Sla bij de weg RA en loop richting de zee. Vervolg het pad langs de weg met een bocht naar links. Je komt op de boulevard, die er heel anders uit ziet dan in de tijd van de kunstenaars, en vervolgt die (D).

Bij strandslag 30 ga je het strand op en LA. Hier waren vroeger de bomschuiten en de visafslag te zien. Loop bij de volgende strandopgang vlak voor Strandpaviljoen 't Zeepaardje via een trap weer naar de boulevard en ga naar rechts. Ga LA net voor de vuurtoren Van Speyk, die er ook al was in de tijd van de schilders.

D. Egmond aan Zee ten tijde van Hitchcock en Melchers

Egmond aan Zee was ooit een vissersdorp. Vissers en bomschuiten in de branding vormden een geliefd onderwerp voor schilders. Het dorp heeft door kustafslag veel grond en gebouwen verloren. De St. Agneskerk, die door oudere schilders is vastgelegd, stortte bij een storm in 1741 deels in zee en een paar jaar later helemaal.

Sinds de aanleg van de Egmonderstraatweg (1847) en een spoorlijntje naar Alkmaar (1905) kwamen er toeristen naar Egmond en zag de kustlijn er met elegante hotels en villa's heel anders uit dan nu. Hitchcock's huis op het duin iets zuidelijker werd in 1906 gesloopt. De kunstenaars, die veelal in hotels verbleven, vormden een hechte groep en maakten deel uit van het Egmondse leven. Ze betaalden hun rekening soms in natura. Zo beschilderden ze de deuren van hotel Zeezicht (E).

6. Loop links om de vuurtoren heen en neem de tweede trap links naar beneden. Je kruist de weg en gaat weer een trap naar beneden en dan RD (Smidstraat). Dan links de Noorderstraat in tot het eind.

Ga RA de Voorstraat in en eerste straat links, Bakkerstraat. Voor nummer 119 even naar rechts en direct naar links en doorlopen tot de Zuiderstraat. Hier LA. Op de hoek van de 1e straat rechts ligt het Museum van Egmond (E). Tegenover het museum ligt een bewoond vissershuisje, dat herinnert aan het vissersverleden van Egmond.

E. Museum van Egmond

Het Museum van Egmond is een van de gaafste oude gebouwtjes van Egmond, een voormalig gereformeerd kerkje. Hier zijn nog enkele door kunstenaars beschilderde panelen uit het gesloopte Hotel Zeezicht (D) te zien. Het mooie museum beschikt over een ruime collectie werken van de Egmondse school, echter niet van Hitchcock en Melchers. Hun werken bevinden zich vooral in de VS. Er is wel een vitrine met het verhaal over de contacten tussen Melchers en de Egmonders en over de Egmondse meisjes die model stonden voor Hitchcock en Melchers. Hier staat ook het schilderskistje van Melchers. Er is een film over de Egmondse School te zien.

7. Vervolg de Zuiderstraat. Daarna 2e straat links, Schoolstraat. Op de nummers 3-9 zijn een aantal oude vissershuisjes uit de tijd van de kunstenaarskolonie te zien. Aan het eind RA (Voorstraat) en even verderop schuin RA (Duinstraat). Aan het eind RA (Prins Hendrikstraat). Eerste straat LA, Plevierenlaan. Aan het eind LA, fiets- en wandelpad op (Bloedweg). Na ruim 400m het eerste brede onverharde pad LA omlaag. Hier RD lopen en paden naar links en rechts negeren tot je op een kruising met een bankje komt. Vlak daarvoor ga je RA. Vervolg dit pad (paden naar rechts vermijdt) met enkele bochten. Bij een Y-splitsing (met geel paaltje) ga je RA. Je komt op een klinkerweg met afsluitboom, waar je LA gaat.
8. Verderop kom je bij een drukke weg (Egmonderstraatweg), die je oversteekt. Ga RA langs het fietspad. Tussen twee huizen ter hoogte van nr. 36 heb je zicht op de molen van Berkhout', geschilderd door Corinne, de vrouw van Melchers. Ga waar de brede autoweg rechtsaf buigt RD. Steeds RD en over de kruising met de Herenweg de Julianaweg in. Op nr. 23-25 staat Pakhuis De Hoop uit 1902, gebouwd in opdracht van beurtschipper en antiquair Kraakman, die het als woning en pakhuys gebruikte. Hij verhuurde er ook atelierwoningen, met name voor de deelnemers aan de Art Summer School.

Ga de 2e straat LA, Schoolstraat. Op nummer 8 staat nog steeds het huis waar Gari Melchers met zijn vrouw woonde (F). Hij maakte een schilderij van de achterkant van het huis en de tuin, In my garden. Na het vertrek van Melchers woonde de schilder Pierre Jean Apol hier.

F. Gari Melchers

De vader van Melchers was beeldhouwer van Duitse afkomst en zijn grootouders waren afkomstig uit Frankrijk en Nederland. Melchers' voorouder was Dr. Deyman, geschilderd door Rembrandt en opvolger van anatoom professor Tulp. Gari Melchers betrok in 1903 met zijn vrouw Corinne Mackall een pand aan de Schoolstraat 8 in Egmond aan den Hoef. Hij gebruikte het atelier van Hitchcock in Egmond aan Zee en later Schuylenburg, ook toen Hitchcock vertrok.

Was Hitchcock degene die het 'en het plein air'-schilderen in de praktijk bracht, Melchers was meer de man van mensen en interieurs. Hij schilderde trouwerijen en kerkdiensten. 1909 was het einde van zijn Egmondse periode. Hij werd docent werd aan de Kunstacademie Bauhaus in Weimar, maar kwam nog wel in Egmond. Melchers won veel prijzen en schilderde in opdracht de Amerikaanse president Roosevelt. Hij heeft een eigen museum in de VS.

Loop de Schoolstraat weer uit tot de Slotweg en sla RA. Loop door tot je weer tegenover het standbeeld van Lamoraal van Egmond staat, op de hoek van de Weg naar de Oude Veert. Hier eindigt de wandeling. Maar na het einde van de Art Summer School en het vertrek van Hitchcock en later Melchers vestigden zich opnieuw schilders in Egmond (G).

G. Einde van de kunstenaarskolonie en nieuw begin

Toen de Art Summer School uit Egmond verdween, eindigde het jaarlijkse bezoek van veel kunstenaars. Later werkten en verbleven toch weer kunstenaars in Egmond, zoals de Duitser Erwin Bowien, Roeland Koning en Gerrit Halenbeek. Ook Cornelis Jetses, bekend om zijn illustraties in schoolboeken en schoolplaten, verbleef rond 1932 aan de Slotlaan te Egmond aan den Hoef. Zijn schoolplaat Het Dorp is gebaseerd op gebouwen aan de Slotweg en Weg naar de Oude Veert 5.

Praktische informatie

Historisch beeldmateriaal, vooral schilderijen, staan in de wandelgids Naar de natuur. Wandelen in en rond kunstenaarskolonies

Museum van Egmond, Zuiderstraat 7, Egmond aan Zee

NB. Duinkaart nodig vanaf pt. 3, te koop bij kaartautomaat tegenover Gasterij 't Woud.

Deze wandeling staat ook in 'Naar de natuur', wandelen in en rond kunstenaarskolonies. Deze wandelgids wordt uitgegeven bij Uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig. De gids is te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

4

Neem een abonnement!

Meer dan 1500 wandelkaarten

voor slechts

€ 13,50